

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de AAMBINDER

**'In voorspoed
dankbaar'** [p.4]

Gereformeerde Gemeente Sint Philipsland

02/11/2017
jaargang 96

nr **05**

Nadat verschillende personen in 1932 de plaatselijke Oud Gereformeerde Gemeente hebben verlaten, ontstaat er in 1933 in Sint Philipsland een afdeling van de Gereformeerde Gemeente te Tholen. Na eerst enkele weken in een woning bijeen te zijn gekomen, worden de kerkdiensten al spoedig verplaatst naar café 'De Kroon'. Op 2 mei 1939 vindt de instituering tot

zelfstandige gemeente plaats. Twee maanden later, op 7 juli 1939, betreft men het huidige kerkgebouw (met 123 zitplaatsen) aan de Voorstraat. Omdat men zelf niet meer in de ambten kan voorzien, wordt Sint Philipsland in september 2012 opnieuw als afdeling bij Tholen ondergebracht. De gemeente is vacant. Het aantal leden en doopleden bedraagt 83.

Een danklied in de woestijn

‘Toen’, zo begint onze tekst. Dat woord helpt ons om in een opsomming van gebeurtenissen de belangrijke momenten aan te wijzen. In veel gemeenten was het deze week dankdag. Welke belangrijke gebeurtenissen waren er in het achterliggende seizoen?

Toen zong Israël dit lied: Spring op, gij put, zingt daarvan bij beurte!

Numeri 21:17

In de terugblik van Mozes hebben de vertalers onze tekst tussen haakjes gezet. Niet om dat ze onbelangrijk is, maar juist om in de opsomming van alle gebeurtenissen het bijzondere van dit moment te onderstrepen.

Het volk bevond zich hier ten Oosten van de Dode Zee. Aan het begin van dit hoofdstuk is de geschiedenis van de vurige slangen vermeld. Toen heeft de Heere uitkomst gegeven. Nu zat de reis er bijna op. Maar nieuwe nood diende zich aan. Het volk had water nodig.

Is het niet tekenend, ook voor de praktijk van ons leven? Wat is er een nood en verdriet. Ook de gewone dingen in het leven hebben wij niet in de hand. En op het onverwachts kunnen soms grote zorgen ons leven binnenkomen. Zou nog ooit gezongen kunnen worden van het ‘toen’ van Gods genadige uitkomst? Dat is dan ondenkbaar.

Dankstof uit genade

We lezen in het voorgaande vers dat de HEERE Mozes de opdracht gaf om het volk te verzamelen. Zijn Naam is ‘Ik zal zijn Die Ik zijn zal’. Hij maakt Zich bekend in Zijn werken. Toen toonde Hij het volk Zijn onwankelbare trouw. ‘Zo zal Ik hun water geven’. Zoals de HEERE werkt in de natuur, zo werkt Hij in de genade. Het volk was bevrijd uit Egypte, maar het kon zich daarvoor niet beroemen op eigen waardigheden. Dit volk komt straks in Kanaän enkel omdat God het wil. Hij is de Eerste als Hij de Zijnen opzoekt, en dat is Hij steeds opnieuw. ‘Die zegt: Mijn raad zal bestaan, en Ik zal al Mijn welbehagen doen’ (Jes. 46:10).

ds. G.W.S. Mulder,
Zoetermeer

Als wij ter gelegenheid van dankdag terugblikken, brengt dat ons bij een belangrijke vraag. Staan de gewone dingen in ons leven op zichzelf? Of is het ons in alles te doen geworden om de eenzijdige genade waardoor de HEERE zondaren redt? Het volk Israël was op reis uit het diensthuis van Egypte naar het land van de belofte. Zulke reizigers zijn wij van nature niet. We hebben het immers in het diensthuis van de zonde zo naar ons zin. En we kunnen nog zo godsdienstig zijn, maar ten diepste bekoort het Kanaän der rust ons niet. Daarvoor is een wonder van genade nodig. Dat is getrokken te worden uit de duisternis, en overgezet te worden in het Koninkrijk van de Zoon Zijner liefde. Hoe dat gaat? Door de woestijn. Duizend zorgen, duizend doden kwellen het angstvallig hart. Deze pelgrims worden schuldenaars. Als er dan zorgen zijn in het tijdelijke, worden ze bij hun onwaardigheid gebracht. Als God in het gericht zou treden, ze kunnen niet bestaan. Het wordt hun te doen om de blijken van Gods gunst om Jezus’ wil.

Hier heeft Mozes een put mogen aanwijzen. En hoezeer daarin Gods zorg naar voren kwam, toch zou ieder die uit deze put dronk daarna weer dorst krijgen. Wat een wonder dat in de diepe nood van schuld en verlorenheid Jezus Zijn genadestem doet horen: ‘Zo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke’ (Joh. 7:37). En wie door Hem zijn dorst laat lessen, zal niet meer dorsten in der eeuwigheid.

Zo gaat dit volk zingen, midden in de woestijn. Kom, is zingen niet beter dan murmureren? Rafidim, Massa, Meriba, Horeb; allemaal plaatsen waar het volk de Heere moeite heeft gemaakt met hun zonde. Wij doen steeds maar niet anders dan genadewater in twistwater veranderen. Is deze dankdag geen reden om Gods genadige zorg op te merken? ‘Toen zong Israël dit lied.’

Zingen bij beurte

‘Spring op, gij put’. Deze dichterlijke taal past goed in dit vreugdelied. Maar tege-

In dit nummer

5 ‘In tegenspoed geduldig’

6 Commentaar: Een (ver)wonderlijk kabinet

20 Een walging aan zichzelf

- 2** Een danklied in de woestijn
- 3** Onderwijs van vader Smytegelt [43]
- 4** ‘In voorspoed dankbaar’
- 7** Dat wil zeggen
- 8** Luther en de Joden [2]
- 9** Von Staupitz, middel in Gods hand [2]
- 10** Abraham Hellenbroek [8]
- 11** Jeugdtribiek
- 12** Kerknieuws
- 12** Berichten
- 14** Kerkdiensten

Onderwijs van vader Smytegelt [43]

lijk is er een praktische betekenis. Want grondwater in de woestijn bevindt zich op grote diepte. Het volk kon er pas van drinken als het water zou opspringen. Hoe dat precies is gegaan, weten we niet. De Heere is machtig om een put te maken tot een bron, en water tot de stroom van een grote rivier.

Hoort u ze zingen? Zou het geen geloofslid zijn geweest? Hoe wonderlijk is dit lied. Nooit zal het gezongen worden door de natuurlijke mens. Het is de Heilige Geest Die het geloof dat Hijzelf werkte, ook gaande maakt. Ja, dat doet Hij in het leven van zulke woestijnreizigers. Als zij in het vooruitzicht van het beloofde land geen water hebben, als zij niet verder meer komen dan onwaardigheid en schuld, dan verlevendigt Hij hun geloof. Al is de droogte groot, voor Elía is dan elke dag zijn water gewis.

Wat wonder, kind des Heeren, om zo in Gods genadige zorg te mogen delen. Christus daalde in de diepste diepten, om u in uw donkere nachten Gods gunst te doen ervaren. Waar zo Gods genade schittert, daar wordt het hart vervuld met heilbespiegelingen en vloeit de mond steeds over van Zijn eer.

Ze zongen bij beurte. Oudtijds kende men de beurtzang, waarin bijvoorbeeld mannen en vrouwen na elkaar een bepaald lied zongen. Waarschijnlijk heeft hier het ene volksdeel gezongen terwijl het andere volksdeel dronk. Dan is er tijd om de gave te genieten die de HEERE geeft. En tegelijk blijkt daarin de zorg voor elkaar. En bovendien: wat een verwaardiging om zo in de praktijk van het leven geloof te mogen oefenen op de trouwe zorg van de HEERE. Hebt u ter gelegenheid van dankdag zo mogen zingen? Of is het u misschien tegengevallen? Hoorde u anderen zingen terwijl u meer zorgen zag dan water? Het is waar: de nood kan groot zijn. Toch doet dat aan Gods genade niets af. En het staat er als een opdracht: 'Zingt daarvan bij beurte!'

ds. B. Smytegelt
Uit: "Maandagse
Catechisatiën"

Over de Werkmeester des geloofs en van het geloof ter rechtvaardigmaking

Vr. Welk is de natuur van het klein en zwak geloof? (vervolg)

2e. Zij zijn zwak in hun toestemmen. Ze stemmen weinig toe dat God waarachtig is. Ze stemmen weleens een dwaling toe, als zij maar wat mooi opgesmukt wordt. Zij kunnen het zo alles niet aannemen, de wezenlijke stukken, zoals de verkiezing, het wezen Gods, de Drieëenigheid en het Woord Gods der waarheid. Ze zijn met zoveel bedenkingen, uitzonderingen en uitvluchtjes bezet, dat zij het niet eens kunnen toestemmen.

3e. Zij zijn te zwak om de Heere Jezus aan te nemen: 'Ik wil Hem wel aannemen, maar Hij wil mij niet aannemen. Ik durf het niet zeggen dat ik Hem al heb aangenomen; ik heb er wel een begeerte toe, maar ik kan niet'. Hij neemt Hem wel aan, maar daar moet een andere afgod bij en dan neemt Hij dat afgodje weleens weg en laat een zeer scherpe schorpioenensteek na en dan staan ze te kijken. Nu, zoek het mee te dragen. En wilt gij niet, dan zult gij niet vorderen.

Het haalt niet zoveel uit. 'Gij moet mij kinderlijk onderwijzen', zegt de kleingelovige. 'Ik heb maar een klein begrip. Ik kan het niet toestemmen dat Gij zo'n God zijt en ik zo'n schepsel'. Ze stemmen duizenden leugens en valsheden toe. 'Ik heb geen genade en ik zal het in mijn gehele leven niet krijgen', dat stemmen zij beter toe.

Over het aannemen:

1e. Ik durf niet te zeggen dat ik Hem heb aangenomen.

2e. Ik wil de Heere wel aannemen, maar Hij mij niet.

3e. Ze zeggen: 'Ik neem de Heere aan, maar ik heb nog één afgodje lief'. En wordt die dan eens weggenomen, dan is het met Micha: 'Zij hebben mijn afgoden gestolen'.

Vr. Hoe zijn ze in het vertrouwen?

Antw. 1e. Als er schijnbaar veel voorraad is, en als zij een goede gestalte hebben, dan zijn ze moedig als een jonge leeuw. Maar als het dat niet is, dan zeggen ze gelijk de hoofdman: 'Zie, zo de HEERE vensters in den hemel maakte' (2 Kon. 7:2).

2e. Zij bepalen voor God tijd en middelen en zeggen: 'Zo ik dan niet geholpen wordt, geef ik het op'. Maar men moet God de bekwame tijd geven. 'Alle voornemen onder den hemel heeft zijn tijd', zegt Salomo. Zij zijn als de inwoners van Gibea. Die zeiden: Zo wij in de tijd van zeven dagen geen hulp krijgen, steek ons dan allen het rechteroog uit.

Dat is de Heilige Israëls een perk te stellen.

(wordt vervolgd)

‘In voorspoed dankbaar’

Het gaat met Dankdag dus over dankbaarheid. Vooral in voorspoed lijkt dat doorgaans niet zo moeilijk. Je schijnt in het dagelijks leven nog best veel dankbare mensen tegen te komen.

ds. H. Hofman,
Kalamazoo (VS)

En wat is er ook veel op te noemen om dankbaar voor te zijn! Soms kom je bij oude mensen die dankbaar zijn voor gezondheid, kracht, hun natje en hun droogje. Jonge mensen zijn dankbaar voor goede cijfers op school, het behalen van een diploma en het bezit van een goede baan.

In voorspoed dankbaar: het komt over als een opdracht. Misschien is dat ook wel de reden dat er veel oprechte worsteling is over het feit dat een mens zich toch vaak niet dankbaar of dankbaar genoeg voelt. Dan zijn er geen woorden voor: men wenst het meer te voelen. Welnu, over dat gevoel gaat het in dit artikel.

Soms bekruipt je weleens het gevoel dat het zwaartepunt meer rust op het feit dat ik dankbaar ben dan op wat het is om werkelijk dankbaar te zijn. En dan is het maar zeer de vraag of we allemaal wel hetzelfde zeggen als we spreken over ‘dankbaarheid in voorspoed’. Want net zo min als alle nood leert bidden, leidt alle voorspoed per definitie tot ware dankbaarheid.

Het openbare gebed

Toen ik eens op een Dankdag de Heere in het openbare gebed vroeg om waarlijk

dankbare harten kreeg ik na afloop van de dienst een wat verontwaardigde reactie. ‘Maar ik ben toch dankbaar!’ zo werd mij haast verwijtend - gezegd. Hier bleek dus het gebed om dankbaarheid al overbodig. Want de persoon in kwestie was het immers al?

Het tegenovergestelde gebeurde ook eens in een ziekenhuis, waar ik op de zaal zojuist had beleden in het gebed dat we niets verdienen. Verwijtend klonk het toen héél boos van een ander bed: ‘Wat bedoelt u daar met dat niets verdienen? Ik verdien het toch niet dat ik hier moet liggen!’

‘Ik’ en ‘toch...’. Dat zijn gevaarlijke woorden. ‘Ik’ als het onderwerp, en ‘toch...’ ja, wat is dat voor een woord? Een aanvullend woord? Een cliché? Een vulwoord? Ik kan het niet erg goed verklaren. Verder dan een bijwoord komt het grammaticaal in ieder geval niet. En in het Groene Boekje - dat alle woorden uit de Nederlandse taal onder elkaar zet - staat het woordje ‘toch’ maar moederziel alleen. Helaas komt dit soort woorden in ‘voorspoed dankbaar’ maar al te veel voor.

Geliefde lezer, het is zaak dat in het ‘in voorspoed dankbaar’ het ‘ik’ en al mijn

vulwoorden er radicaal tussenuit vallen. Want anders komen we nooit tot ware dankbaarheid.

Dankende Hogepriester

Dit is een zalige les. Echt dankbaar, écht gebeden, echt geloofd... is jezelf verliezen. Niet in je dankbaarheid, gebed of geloof, maar in Christus, de dankende Hogepriester. En dat is een zaak van het geloof. ‘Want al deze dingen zijn om uwentwil opdat de vermenigvuldigde genade, door de dankzegging van velen, overvloedig worde ter heerlijkheid Gods’ (2 Kor. 4:15). Wat een bevrijding waar dit wordt ervaren! Dan valt de kramp van het dankbaar moeten zijn of worden er zomaar van af. Dan moet er niets meer, maar mag het vanwege het volbrachte werk van Hem Die God de Vader eeuwig dankt. Hij Die dankte toen Hij op het punt stond te sterven. Hij Die dankte ondanks de slagen, de toorn, de spot en de verachting.

Radicaal er tussenuit met mijn dankbaarheid, jezelf verliezen in de dankende Hogepriester. Dan ben je echt dankbaar. Maar dat is tevens een zaak van gebed.

Om nu in Hem en in die dankzegging door het zaligmakende geloof begrepen te zijn, dat is waarachtig dankbaar zijn. Dan ga je roemen in het vrije van Gods genade, het goede van Zijn hand, het zalige van Zijn dienst en nog zoveel meer. In de zee van de dankzegging van die dankende Hogepriester verzinken nu mijn gedachten. Dan wordt ware dankbaarheid een dankbaarheid vanuit God. En ach, dan verdwijnt voor- of tegenspoed naar de tweede of maar gelijk de laatste plaats. Dan ben ik niet meer dankbaar omdat het voorspoed was in de eerste plaats, maar mag je - in Christus - zelfs dankbaar zijn voor tegenspoed. Misschien wel dit: ‘Heere, ik dank U dat U mij nog een klap waardig achtte’. In voorspoed dankbaar wordt zo wel een heilige geloofskunst. Radicaal er tussenuit met mijn dankbaarheid, jezelf verliezen in de dankende Hogepriester. Dan ben je echt dankbaar. Maar dat is tevens een zaak van gebed.

Zo komen Dankdag en Biddag weer dicht bij elkaar. En zo hoort het. Net zoals Christus de biddende én de dankende Hogepriester is in één Persoon.

Vooraf in voorspoed lijkt ‘dankbaar zijn’ nog niet zo moeilijk.

‘In tegenspoed geduldig’

Na de oorlog was er een bekende burgemeester, die soms bij toespraken en interviews aangaf dat de Voorzienigheid hem zijn maatschappelijke positie had gegeven. ‘Ik geloof in de Voorzienigheid’.

ds. M. Golverdingen,
Dordrecht

Waarom ligt de eenzaamheid als een zware last op mijn schouders?

Er waren nogal wat kerkgangers die het taalgebruik van de burgemeester konden waarderen. Het ontging hen echter dat Zondag 10 van de Heidelbergse Catechismus een geheel eigen betekenis heeft.

Wat betekent de uitdrukking ‘Zijn voorzienigheid’? Het is de almachtige en alomtegenwoordige kracht, door welke Hij hemel en aarde, mitsgaders alle schepselen, gelijk als met Zijn hand onderhoudt en alzo regeert..., en alle dingen, niet bij geval, maar van Zijn Vaderlijke hand ons toekomen. Het schriftbewijs is overvloedig. Zo belijdt David in 1 Kronieken 29: ‘Gij heerst over alles, en in Uw hand is kracht en macht; ook staat het in Uw hand alles groot te maken en sterk te maken.’ Ook Paulus getuigt dat God de levende God is, Die een Behouder is aller mensen, maar allermeeft der gelovigen (1 Tim. 4:10). Laten we het spreken over de Voorzienigheid mijden. Dat wordt gemakkelijk een afgod van eigen maaksel. Hitler zei dat de Voorzienigheid hem zijn positie had gegeven en rechtvaardigde zo zijn misdaden. Wie in God de Vader gelooft, noemt met het hele hart God ‘voorzienig’: Zijn voorzienig beleid. Gods Voorzienigheid is dan ook

de alomtegenwoordige kracht van God de Vader, waardoor Hij bij al Zijn schepselen is, regeert en werkt. Hij houdt dat schoon gebouw onwankelbaar in stand: het koolwitje dat over de bloemen strijkt, de sterren en planeten die hun licht op de aarde werpen, het nieuwe leven dat zich aankondigt in de moederschoot, de mugenzwerm die op een warme zomeravond op u neervalt.

Miljarden levens

Door de almachtige kracht van God houdt Hij miljarden mensenlevens in stand tot het door Hem bepaalde ogenblik dat zij tot stof wederkeren. Als het licht van het Woord over alle dingen valt, spreken oude theologen wel over de ‘algemene’ voorzienigheid.

In de Catechismus valt de nadruk op het woord ‘alle’: alle schepselen, alle dingen, alles geschapen. Hier wordt voor het geloof de stroom van Gods vertroostende tegenwoordigheid in Christus Jezus zichtbaar, evenals die van Zijn sparende trouw, van Zijn liefde tot Zijn schepping, van Zijn zorg en almacht. Daarom spreekt de oude geloofsleer in vraag 26 en 27 van de Heidelbergse ook over de ‘allerbijzonderste’

voorzienigheid van God. Dat is de persoonlijke geloofservaring van een kind des Heeren, dat mag delen in Gods vaderlijke kracht, leiding, onderhouding en regering. Het werk der bekering gaat altijd gepaard met de rijke troost die in antwoord 28 wordt vertolkt: ‘Dat wij in alle tegenspoed geduldig zijn.’

Door onze zonde is de tegenspoed in ons leven gekomen. Dat kan ons bijzonder op de dankdag vervullen met allerlei vragen. Waarom heb ik de man of de vrouw of het kind dat ik zo liefhad, verloren? Waarom ligt de eenzaamheid als een zware last op mijn schouders? Hoe moet ik mij verweren tegen het gestook van een zakenrelatie die mij onrecht aandoet? Hoe moet ik mijn leven inrichten nu mijn man mij heeft verlaten? Hoe rijmen we dit alles met de verwoestingen die de orkaan Irma enkele weken geleden aanrichtte op Sint Maarten?

Deze rij vragen kan gemakkelijk langer worden gemaakt. Onze tijd is vervuld met de twijfel aan een rechtvaardig godsbestuur. Die aanvechting gaat ook aan Gods kind niet voorbij. Is er wel een hogere leiding? En is die leiding wel zo vaderlijk en vriendelijk als de Catechismus aangeeft?

Sparen, dragen, bewaren

Gods volk heeft zo nodig geoefend te worden in het allerheiligst geloof, waarbij onze wijsheid telkens weer tot dwaasheid gemaakt moet worden. Onze kracht moet worden gebroken. Ons ongeloof moet de nederlaag lijden. Hoe dikwijls sluiten we de Heere niet buiten ons dagelijks leven? We maken een tochtje op onze scooter en we worden bij een aanrijding betrokken. Het was op het nippertje. We vergeten bij ons avondgebed dat de Heere spaarde, droeg, bewaarde. Is dat niet de grote zonde in onze technisch geperfectioneerde samenleving, dat wij God de Vader, onze Schepper en Onderhouder niet erkennen en verheerlijken (Dan. 5:23).

Wij menen dat wij alles kunnen. Wat een zegen als er ontdekkend licht valt op die zelfhandhaving! Werd de schuldbrief bij u bezorgd? Dan wordt het zo noodzakelijk geborgen te worden in Christus. Hij, die dierbare Zaligmaker, is met de schuld van het menselijk geslacht, dat God beledigde en onteerde, de dood ingegaan. God de Vader heeft Zichzelf het Lam ten brandoffer voorzien. Nu zorgt Hij vaderlijk voor alle dingen die Zijn kinderen nodig hebben. Die komen hen toe uit Zijn (rechter!)hand. Hij is immers de Fontein van de genade, Die in alle tegenspoed geduldig maakt en dat keer op keer.

Een (ver)wonderlijk kabinet

Een kabinet van vier partijen, dat komt niet vaak voor. Normaal gesproken zou daar niet snel voor gekozen worden. En de combinatie maakt het al extra wonderlijk, op verschillende manieren.

plagstootjes werden al uitgedeeld door de partijen die niet aan de formatie deelnamen. Opvallend was de sneer vanuit de PvdA: dit wordt een kabinet van 'Rechts met den Bijbel'. Hoe dan ook, twee liberale partijen en twee christelijke; het is verwonderlijk.

P. Schalk,
Veenendaal

Even terug naar de Tweede Kamerverkiezingen van 15 maart 2017. 's Avonds laat was het al duidelijk. De versplintering van het politieke landschap was een feit. Bij deze verkiezingen waren minstens vier partijen nodig om aan een meerderheid te komen. Er volgde een uitzonderlijk lange periode van formatie. Inmiddels zit er dan eindelijk een kabinet. De samenstelling ervan is wonderlijk en verwonderlijk.

Duidelijkheid

Ruim honderd dagen waren nodig om uit te kristalliseren welke vier partijen uiteindelijk in aanmerking kwamen voor een kabinet. Zeker, diverse combinaties waren mogelijk. Maar eerst werden verwoede pogingen gedaan om met GroenLinks een kabinet te vormen. Pogingen die op niets uitliepen. Alle andere combinaties van vier partijen liepen stuk op onderlinge onwil en politieke onduidelijkheid.

Uiteindelijk was het nodig om een oude bekende naar het Binnenhof te halen, Tjeenk Willink, voorheen vice-voorzitter van de Raad van State. Hij dwong iedere partij om uitsluitsel te geven over wat wel en niet mogelijk was. Eindelijk kwam er duidelijkheid. Zijn conclusie: de enige mogelijkheid om een meerderheidskabinet van vier partijen te vormen, is een kabinet van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie. Een wonderlijke combinatie, want de tegenstellingen tussen enkele van deze partijen zijn groot. De nodige

Tegengesteld

Overigens is het opmerkelijk dat deze vier partijen uiteindelijk besloten een poging te wagen. Uiterst gevoelige thema's lagen op tafel. Het meest in het oog springend was wel het dossier rond voltooid leven. Voor de ChristenUnie een onbespreekbaar thema, en terecht! Er is moed voor nodig om dan toch aan tafel te gaan. Maar daarnaast ook vastberadenheid en vasthoudendheid om te waken over thema's als leven en dood en over andere (medisch-)ethische kwesties. Uiteindelijk is er geen harde afspraak over voltooid leven gemaakt. Het ligt dus blijkbaar open wat er met dit thema gebeurt. Dat is in ieder geval door de opstelling van de ChristenUnie bereikt. En hoe het nu ook gaat, blijkbaar is er een grens aan wel of niet meedoen aan een kabinet, op grond van Bijbelse waarden en normen.

Hoe dan ook, uiteindelijk lag er een regeerakkoord, waarvoor alle vier de partijen

Danken

de verantwoordelijkheid willen of durven nemen. Daarna volgde de puzzel om zestien ministers en acht staatssecretarissen bijeen te sprokkelen. En ook dat leidt tot een opmerkelijk gegeven. Juist op de ministeries die in beeld komen bij een thema als voltooid leven zitten geen ministers van D66 en ChristenUnie. Dat zal formateur Rutte niet voor niets zo hebben gedaan. De grootste tegenstanders zitten daar niet bij elkaar. Zo is het voor beide partijen niet mogelijk om direct als minister invloed te hebben op dit zo gevoelige thema, terwijl ze vanuit de ministerraad wel kunnen meekijken.

Verwondering

Dit is maar één voorbeeld, maar wel een indringend voorbeeld, van de moeilijke positie van de ChristenUnie bij de formatie van dit kabinet. Niet voor niets heeft het zo lang geduurd voordat er een regeerakkoord lag. Toch heeft de ChristenUnie uiteindelijk de verantwoordelijke positie ingenomen. Als dat niet gebeurd was, hadden vermoedelijk heel wat onderwerpen met een principiële spits een totaal ander beeld gegeven.

Het leidt maar tot één conclusie: de Heere regeert, dwars door wat partijen ook willen en denken.

Alles overziende blijft verwondering over. Dat er ten aanzien van ernstige thema's een zekere weerhouding lijkt te zijn, had toch niemand meer verwacht. Deze vier partijen in een kabinet, dat had men voor de verkiezingen niet kunnen bevroeden. Het leidt maar tot één conclusie: de Heere regeert, dwars door wat partijen ook willen en denken. Is daarmee alles opgelost en kunnen we rustig ons leventje leiden? O nee, er zal strijd genoeg gevoerd gaan worden. Binnen het kabinet zal het niet gemakkelijk worden; in het parlement zal het af en toe gaan stormen.

Er zal gestreden worden door organisaties en in de samenleving. Maar laat er ook gestreden worden in de kerken en in de huizen, ofwel in de binnenkamers. Voor politieke partijen en politici die in de frontlinie staan. Voor land en volk en voor de overheid. Voor koningen en allen die in hoogheid zijn, opdat wij een gerust en stil leven leiden mogen in alle godzaligheid en eerbaarheid!

Sinds de dankwoorden van de farizeeër in de tempel 'O God, ik dank U...' (Luk. 18:11), zijn we wat voorzichtig met het gebruik van dit soort formuleringen. Of niet soms? Maar dat verlost ons natuurlijk niet van ons farizeese hart, rechthebbend en eigengerechtig als we zijn en van onszelf blijven. Maar daarmee mag danken niet iets verdachts worden.

Het woord *danken* hangt in het Hebreeuws en in onze taal ten nauwste samen met *denken*. Danken begint dus met denken. Toegespijst op onze dankdag: rustig terugdenken aan de acht maanden die voorbijgingen, van de biddag in maart tot de dankdag in november. In gedachten (proberen!) terug te gaan, van dag naar dag. Dat valt niet mee. Want naar de woorden van Mozes' gebed brengen wij onze jaren - niet onze maanden, weken, laat staan onze dagen - door slechts als een gedachte. Wanneer we proberen het jaarseizoen 2017 in onze herinnering terug te krijgen, blijkt dat niet zo eenvoudig. Tenzij er bijzonder ingrijpende dingen gebeurd zijn. Die blijven wel haken. Want zeker onze tegenspoeden, die schrijven we onuitwisbaar in het marmer. Maar hoe is het met de 'gewone' dagelijkse zaken, de dagelijkse zorg, leiding en bewaring van de Heere, zelfs onze voorspoed? Schrijven we die vaak niet vaak in het zand? Zodat die met het minste zuchtje wind verdwenen zijn? En op dankdag gaat het zeker ook daarom. Dat we toch zouden denken aan het feit, dat de Heere ons dagelijks gaf. En u weet toch wat er allemaal met 'ons dagelijks brood' bedoeld wordt: dat wat wij met al de onzen niet kunnen missen voor ons tijdelijk leven. Daaraan denken, dat is het begin van danken. Maar als we gedachteloos en indrukkeloos hieraan voorbijgaan, niet denken dus, maar vergeten, dan komen we zeker niet toe aan danken.

Vandaar de dringende oproep uit de Psalmbundel: 'vergeet nooit één van Zijn weldadigheden; vergeet ze niet, het is God Die ze u bewees' (Psalm 103). 'Ja maar u moest eens weten... van mijn kruis, van de moeite die er gekomen is, van mijn pijn en eenzaamheid...!' Dus dan maar niet meer denken aan de rest? Ik wil niet gemakkelijk over uw omstandigheden denken, maar wat hebben we nu eigenlijk verdiend? Boven in de boom van rechthebbendheid worden we bitter als gal en krijgen we zelfmedelijden. Onszelf beklagen en God aanklagen liggen zo dicht bij elkaar. Zie dat toch! Maar daarentegen, in het stof van de verootmoediging schenkt de Geest des gebeds terugleidend licht. Dan worden we stap voor stap **teruggeleid**. Hoe het tóch zo duidelijk bleek: 'Hij handelt nooit met ons naar onze zonden...' Dan kregen we in de maanden die voorbijvlogen (veel!) meer dan we verdienen. Dan houden we óver, in plaats van te menen door God tekort gedaan te zijn. Zullen we zo maar om te kunnen 'danken' vragen om dit terugleidend en ontdekkend licht? Opdat we ons hartelijk verootmoedigen: 'wie ben ik en wat is mijn huis? ik ben geringer dan al deze weldadigheden en dan al deze trouw; het zijn de goedertierenheden des Heeren dat we niet vernield zijn'. Dan komen we bij: 'Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve aan de kinderkens geopenbaard. Ja Vader, want alzo is geweest het welbehagen voor U' (Matth. 11: 25-27). Een biddende en dankende Voorbidder hebben we immers zo nodig.

Zó een gezegend denken, bidden en danken toegewenst!

v. A.

Uit de Grote Catechismus van Westminster

Vraag 178: Wat is bidden?

Antwoord: Bidden is het bekendmaken van onze verlangens aan God¹, in de Naam van Christus², door de hulp van Zijn Geest³. Dit moet gepaard gaan met belijdenis van onze zonden⁴ en dankbare erkenning van Zijn genade en goedheid.⁵

1. Ps. 62:9 • 2. Joh. 16:23 • 3. Rom. 8:26 • 4. Ps. 32:5-6; Dan. 9:4 • 5. Fil. 4:6.

Vraag 185: Hoe behoren we te bidden?

Antwoord: We behoren te bidden met eerbiedig ontzag voor de majesteit van God¹, een diep besef van onze eigen onwaardigheid², noden³ en zonden⁴, met een boetvaardig⁵ en dankbaar⁶ hart dat we helemaal voor de Heere mogen uitstorten.⁷ Daarnaast moeten we bidden met verstand⁸, geloof⁹, oprechtheid¹⁰, vurigheid¹¹, liefde¹² en volharding¹³, daarin alles van God verwachten¹⁴ met nederige onderwerping aan Zijn wil.¹⁵

1. Pred. 4:17 • 2. Gen. 18:27; Gen. 32:10 • 3. Luk. 15:17-19 • 4. Luk. 18:13-14 • 5. Ps. 51:19 • 6. Fil. 4:6 • 7. 1 Sam. 1:15; 1 Sam. 21 • 8. 1 Kor. 14:15 • 9. Mark. 11:24; Jak. 1:6 • 10. Ps. 145:18; Ps. 17:1 • 11. Jak. 5:16 • 12. 1 Tim. 2:8 • 13. Ef. 6:18 • 14. Micha 7:7 • 15. Matth. 26:39.

DE GROTE CATECHISMUS VAN WESTMINSTER

Overgenomen uit 'Gewogen Woorden', Thera Tanis-Baars/prof.dr. A. Baars, de Banier Uitgeverij

Luther en de Joden [2]

ds. C. Sonneveld,
Krabbendijke

In het vorige artikel stuiten we op een paar bloedstollende uitspraken van Luther over de Joden. We wilden echter niet te snel oordelen.

Om die reden lieten we hen aan het woord die Luther verdedigen of zijn uitspraken op z'n minst wat verzachten. Zij hebben een punt. Dat neemt echter niet weg dat Luther – wat zijn houding tegenover de Joden betreft – zich ernstig heeft vergalopperd.

Wel context maar geen excuus

1. Want het mag waar zijn dat theologen elkaar toen veel harder uitscholden dan nu, maar dat is geen excuus. Bovendien schold Luther vaak veel harder dan anderen. Melancthon leed eronder, net als Bucer en Bullinger. En zijn vrouw moest hem op dit punt nogal eens terechtwijzen.
2. Het mag waar zijn dat Luthers visie op de Joden een stukje erfenis was uit de Middeleeuwen, maar daarmee is die visie nog niet gerechtvaardigd. Luther wilde zich toch juist in alles richten naar Gods Woord? Wat las hij dan in dat Woord over de blijvende plaats en de heerlijke toekomst van het Joodse volk (bijv. in Rom. 9-11)?
3. Het mag ook waar zijn dat de geleerde Erasmus evenzeer neerzag op de Joden, maar van een oppervlakkige humanist is dat wel te verwachten. Hij kent immers niet de diepten en vijandschap van het eigen hart. Maar Luther? Die wist daar toch van?

Anti-judaïsme dichtbij antisemitisme

4. Het mag waar zijn dat Luther niet opriep tot moord op de Joden. Hij kwam er echter wel heel dichtbij. Hij was boos dat de

- rabbijnen hun volgelingen misleidden en hij vond eigenlijk dat die volgelingen hen moesten stenigen. Bovendien moesten de Joden massaal verdreven worden.
5. Het mag waar zijn dat het Luther ging om de Joden als godsdienstige groepering en niet als ras. Maar het onderscheid tussen anti-judaïsme en antisemitisme is ragfijn! Probeer dit maar eens uit te leggen aan een Jood. Het klinkt in zijn oren als: 'Je mag er wel zijn als mens, maar niet als Jood'. Hoe zouden wij het vinden als we er nog wel mogen zijn als mens maar niet langer als christen?
 6. Het mag ook waar zijn dat Luther niet wist hoe zijn woorden later zouden worden misbruikt, maar dat maakt de zaak niet minder ernstig. Zijn uitspraken heb-

ben de nazi's een wapen in handen gegeven om de Joden 'hun verdiende loon' te geven. Het onderstreept hoe voorzichtig wij moeten zijn met ons spreken over de Joden, zeker na Auschwitz!

Evangelische hardheid?

7. Het mag waar zijn dat het Luther ging om Gods eer en dat hij verontwaardigd was als Joden zijn Zaligmaker smaadden. Maar leidt dat in de praktijk tot haatdragendheid? Kan een waar christen zeggen: 'Ik heb een hekel aan de Joden, want zij hebben mijn Heere gedood'? Of moet hij zeggen: 'Ik deed door mijne zonden Hem al die jammeren aan'? Het blijft schokkend te zien hoe iemand die zelf van genade moest leven op deze wijze sprak.
8. Het mag waar zijn dat Luther uit was op het eeuwig behoud van de Joden, maar dacht hij dit werkelijk te bereiken door hen te verdrijven? Stel dat ons evangelisatiewerk in Amsterdam mislukt, roepen wij dan de overheid ertoe op alle niet-christenen hun huis af te pakken in de hoop dat dan hun ogen opengaan?
9. Het mag ook waar zijn dat Luther de Joden als een bedreiging zag, maar vormden de Turken dan geen bedreiging? Luther schold minder op de Turken (mensen van de Koran) dan op de Joden (mensen van het Oude Testament). Hoe kwam dat toch?

Teleurstelling of verbittering

10. Ten slotte. Het zal waar zijn dat de jonge Luther gehoopt heeft op de bekering der Joden en dat de oude Luther teleurgesteld raakte. Maar teleurstelling is toch wat anders dan verbittering. Echte bewogenheid en liefde (zie bijv. 1 Kor. 13:7) slaan toch niet zo gauw om in domme hatelijkheid en bijtend sarcasme?

Geen heiligenverering

Luther heeft ontzettend veel voor Gods Kerk betekend. Het is dan ook verkeerd hem af te rekenen op zijn dwalingen en zijn licht ontvlambare aard. Met die aard had hij veel te strijden. Hij gaf dat zelf ook eerlijk toe. En wie kan dan boven hem staan? Anderzijds, we mogen geen heilige van hem maken. Luther was 'simul justus et peccator' (rechtvaardig in Christus, maar zondaar in zichzelf). Hij is zalig geworden alleen door het geloof in het bloed van het Lam. Dat alleen blijft over. Na 500 jaar Reformatie zeggen wij daarom: Soli Deo Gloria!

(slot)

Von Staupitz, middel in Gods hand [2]

A. Jobse, Dordrecht

Von Staupitz wees de bestreden monnik Maarten Luther op Christus Die in de kerk van zijn dagen zo verborgen werd gehouden. Zo mocht hij, als middel in Gods hand, de weg bereiden voor Goddelijke troost.

De woorden van Von Staupitz gaven Luther wel een straal van hoop, maar toch viel hij telkens terug in zijn wanhoop. 'O mijn zonde, mijn zonde, mijn zonde!' riep de jonge monnik op een dag toen hij de vicaris ontmoette. 'Wel, wilt u alleen een zondaar in schijn zijn, en ook alleen een Zaligmaker in schijn hebben? Weet dan dat Jezus Christus de Zaligmaker is, zelfs van grote, werkelijke zondaren, die de uiterste verdoemenis verdienen', was het wederantwoord. Maarten streed echter niet alleen met de macht van de zonde in hem; zijn geweten werd ook door andere zaken uit de Bijbel verontrust. Daaronder was de leer van de Goddelijke verkiezing. Was het de mens die eerst God tot zijn deel koos, of was het God Die eerst de mens verkoos? Uit het onderwijs van Augustinus wist hij dat het eerste waar was. Dit bracht hem ertoe te willen indringen in Gods geheime raad. Opnieuw was het Von Staupitz die hem

daarin de weg wees. 'Zie op de wonden van Christus, en dan zult u Gods raad aangaande de mens helder zien schijnen. Wij kunnen God niet begrijpen buiten Jezus Christus. In Hem, heeft de Heere gezegd, zult u bevinden Wie Ik ben en wat Ik eis. Nergens anders, noch in de hemel noch op de aarde, zult u het ontdekken.'

Zijn Voorzienigheid

Ook wees Von Staupitz Luther op de leidingen van Gods Voorzienigheid. Waarom moest de monnik zulke zware beproevingen doorstaan? Was het niet dat God iets bijzonders met hem voorhad? 'Het is niet te vergeefs, zei hij, dat God u in zoveel conflicten beproeft; u zult zien dat Hij u, als Zijn knecht, wil gebruiken voor grote doeleinden.'

Het zette Luther aan het denken en het verwonderde hem ook; het gaf hem nieuwe kracht en moed. Het bracht zijn leermeester ertoe om te zeggen: 'Laat de

studie van de Schrift uw favoriete bezigheid zijn!'

Dat bleek een goed advies: met nieuwe ijver en toewijding begon Luther aan de studie van de Paulinische brieven. Met daarnaast de werken van Augustinus. Dit onderwijs zette een stempel op de jonge monnik. De ploegschaar was diep in zijn ziel gegaan, het onverderfelijke zaad zonk in een toebereide aarde. Het woord der genade drong steeds dieper door in zijn ziel, al was het volle licht nog niet opgegaan. Nog regelmatig zonk Luther terug in wanhoop, ziende op zijn ongerechtigheid en op Gods heiligheid. Ook had de zware geestelijke strijd lichamelijke en psychische sporen getrokken.

Tot priester gewijd

Op zondag 2 mei 1507 werd Luther tot priester gewijd in de grote kathedraal van Erfurt. Bisschop Hieronymus gaf hem de bevoegdheid tot het bedienen van het misoffer. Hij was diep verwonderd om deze hoge aanstelling mee te mogen maken en het werk in de plaats van Christus te mogen doen. Later keek hij er anders tegenaan: 'Indien de aarde zich toen niet opende en ons beiden opslokte, het was alleen dankzij het grote geduld van de Heere.'

Na deze aanstelling werd het zogenoemde "Corpus Christi" gevierd in Eisleben. Von Staupitz droeg de hostie in de processie die hiermee gepaard ging. De gedachte dat het Jezus Christus Zelf was Die gedragen werd, vervulde Luther opeens met schrik en hij kon nauwelijks verder lopen. Hij vertelde er na afloop iets van aan de vicaris. Deze antwoordde hem: 'Het was niet Jezus Christus, mijn broeder; Hij verschrikt niet, Hij geeft alleen vertroosting.'

Von Staupitz zag in dat het niet goed zou zijn voor Luther om in de nauwe cirkel van zijn kloostercel te blijven. Hij droeg hem voor bij Frederik van Saksen om hem aan te stellen tot professor aan de Universiteit van Wittenberg. En zo geschiedde. De Heere bereidde daarin de weg om Maarten tot de volle ontdekking van genade te brengen, zoals tot uiting is gekomen in zijn bekende 'torenervaring'.

Over Von Staupitz lezen we niet veel meer. Wel dat er, na Luthers breuk met de Roomse Kerk, steeds meer afstand is gekomen en hij in de stellingname van zijn leermeester diep teleurgesteld was. Toch blijft onmiskenbaar dat deze man een grote plaats in zijn leven mocht innemen en een middel in Gods hand mocht zijn om grote dingen uit te werken.

(slot)

Abraham Hellenbroek [8]

En zij dwongen Hem...

Maar liefst 36 jaar mocht Hellenbroek de omvangrijke gemeente van de Maasstad dienen. Het werd hem in dat opzicht niet vaak moeilijk gemaakt. Slechts tweemaal ontving hij een beroep. Eénmaal uit 's-Gravenhage en éénmaal uit Leeuwarden.

ds. W.A. Zondag,
Woerden

Het beroep uit de hofstad kwam in 1704 en bracht in Rotterdam heel wat teweeg. Jong en oud waren op de been om hun geliefde predikant te overtuigen dat hij moest blijven. Tegelijkertijd werd er uit Den Haag aan hem getrokken. Zo kwam onze oudvader in grote zielenstrijd. Aanvankelijk dacht hij dat hij het beroep zou moeten aannemen. Er lag immers een wettig beroep, en dat woog op zichzelf al zwaar voor hem. Hij meende er bovendien - dat is de 'innerlijke overreding' - Gods stem te horen die tot hem sprak: 'Mensenkind, maak u gereedschap van vertrek'.

Daartegenover stond dat de gemeente van Rotterdam groter was dan die van 's-Gravenhage, het verlangen van de gemeente dat hij zou blijven ('ik merkte een algemene zucht om mij te houden') en het feit dat zijn werk niet af was. Over dit laatste verklaarde hij: 'Ik vond noch mijn werk noch mijn dienst aan deze plaats niet ongezegend'. Het leek hem onwaarschijnlijk dat hij meer vrucht in 's-Gravenhage dan in Rotterdam mocht verwachten... En zo bedankte hij uiteindelijk toch voor het beroep.

De Emmaüsgangers

Het was gewaagd maar ook gepast om op de zondag erna (30 november 1704) te preken over de geschiedenis van de Emmaüsgangers (Lukas 24:29a: 'En zij dwongen Hem, zeggende: blijf met ons'). Het is gewaagd om je als predikant te vergelijken met de Heere Jezus... Tegelijk was het

Maar liefst 36 jaar diende Hellenbroek Rotterdam.

gepast, omdat de grote Leraar ter gerechtigheid - en de relatie met Zijn leerlingen - een voorbeeld is voor Zijn dienaren. We zetten onze leesbril op en bladeren wat door de preek. Twee aandachtspunten worden ons voorgehouden. In de eerste plaats wordt stilgestaan bij de personen, de Heere Jezus en de twee Emmaüsgangers. En in de tweede plaats bij het gedrag van de Emmaüsgangers. Bij het tweede punt noemt Hellenbroek vier redenen waarom Jezus werd 'gedwongen' bij hen te blijven: burgerlijke beleefdheid, herbergzaamheid, dankbaarheid en liefde. Wat dat laatste betreft: de harten waren gaan branden door het 'verstandige onderwijs, die zoete stichting die zij in Zijn gezelschap

genoten hadden'. Ze wilden meer onderwijs. 'Die predikant was bij hen nog al veel te kort geweest, zij zochten nogal meer te horen'. En dat zou - aldus Hellenbroek - nóg zo moeten zijn: 'Een predikatie die smaakt, behoorde nooit te lang te duren. Altijd moest nog de honger worden gescherpt'. En: 'Leraren moeten ook om het nut van hun dienst geliefd worden'. Hellenbroek trekt een lijn van Zijn Meester naar zichzelf. Zo heeft de gemeente ook hem 'gedwongen' om te blijven. 'Ziet daar, hier ben ik dan nu; ik zal blijven, ik wil blijven, dat is van het begin aan mijn wens geweest, dat ik daartoe maar overreding vinden mocht'. En: 'Gij hebt het gewonnen, gij hebt mij gedwongen, zeggende: blijf met ons'. Hij wijst daarbij verschillende groepen aan die hem 'gedwongen' hebben: stadsbestuurders, ambtgenoten, ouderlingen, diakenen, kinderen van God, vrienden, bekenden, maar ook onbekenden. In het bijzonder noemt hij de jeugd van de gemeente, zijn 'dierbare lievelingen', zijn 'kwekelingen in het Woord en in de genade'. Hij had hen zeer lief (wat ook bleek uit zijn grote betrokkenheid bij het stadsweeshuis). Speciaal tot hen zegt hij in de preek: 'Mijn kindertjes, die als zogenden nog nodig had zachtjes te worden geleid. O, gij hebt mij het hart genomen, met uw tranende ogen, met uw stamelende lippen en aankleven'.

Verborggen smekingen

Hoe hebben die mensen Hellenbroek 'gedwongen'? Laten we luisteren naar het antwoord dat hijzelf geeft:

- 'Gedwongen door openbare en door verborgen smekingen en worstelingen bij de Heere.
- Gedwongen door alle denkbare vriendelijkheden en uitdrukkingen van genegenheden, en zo door liefdebanden die niet waren af te schudden.
- Gedwongen door biddingen en aanhoudende verzoeken, die mij van alle kanten toeriepen: blijf met ons.
- Gedwongen door tranen en geweene, die mij dikwijls met Paulus het hart week maakten en met Jozef mijn ingewanden deden ontsteken en in mijn kamer deden gaan, om aldaar te wenen.
- Gedwongen ook, opdat het werk niet alleen zou schijnen overhaling van het hart, maar ook overreding van oordeel en verstand'.

Zouden gemeenteleden anno 2017 nog wel eens zó 'heilig dwingen' als er een beroep op hun dominee wordt uitgebracht? Of is het alleen gespreksstof voor bij de koffie? (wordt vervolgd)

Vuile kleren

N. Verheul-Cijsouw, Alblasserdam

Maurits stamp zo hard hij kan. Spetter, spat... Dat gaat leuk! Dikke modderdruppels vliegen overal. Maurits' kleren worden steeds viezer. In zijn haren zit nu ook modder.

Daar komt mama aan: "Maurits toch! Je zit van top tot teen onder de modder." Mama doet de vuile kleren uit. Ze trekt Maurits schone kleren aan. De modderdruppels poetst ze weg. "Zo jongen," zegt mama, "nu ben je weer schoon en netjes."

Je hebt vast ook weleens vuile kleren. Je kunt zo vuil zijn dat je jezelf schaamt. Nog veel vuiler maak je je elke dag door zonden. Je boze, zondige hart geniet ervan om zonden te doen, om je zondekleed vuiler te maken. Je kunt goede dingen

doen, Bijbellezen, bidden, iemand helpen, maar ook daarin doe je zonden. Je denkt bijvoorbeeld aan het cadeau voor je verjaardag, terwijl je aan het bidden bent. Je kunt niets anders dan jezelf vuil maken met zonden.

In de Bijbel staat dat je van je hoofdschedel tot je voetzool onrein (of: vuil van zonden) bent. Als de Heere een nieuw hart geeft, krijg je ogen om daar iets van te zien. Gods kinderen gaan steeds beter zien hoe vuil ze zijn. Zo vuil dat ze zich diep schamen voor de Heere. Het geeft ze verdriet en berouw. Je hoort ze bidden: 'Vergeef mij al mijn zonden, die Uwe hoogheid schonden' (Ps. 6:2 ber.).

Je hebt schone kleren nodig. Een kleed dat niet bevuild is met zonden. Dat is het witte kleed van Christus' gerechtigheid. Dát alleen is helemaal schoon, zonder

zonde. Alleen daarmee kun je voor God verschijnen. Christus Zelf zegt: 'Ik raad u dat gij van Mij koopt witte klederen, opdat gij moogt bekleed worden' (Openb. 3:18). Je kunt het jezelf niet aantrekken. Dat kan de Heere alleen. Bid om dát witte kleed. Zoek het te krijgen uit genade.

*een trouwe
dienstknecht van God*

H. van Dam

Het vertalen van de Bijbel is een moeilijk werk. Want de Griekse taal is een moeilijke taal. De Griekse letters zijn vreemde letters.

Maar Luther zet door. Hij werkt hard. Twee maanden lang. Hier in het kasteel wordt hij door niemand gestoord. Hij kan rustig uren achter elkaar doorwerken. Hij heeft nu de tijd om te schrijven. En ook om goed na te denken. Want hij wil woorden gebruiken die de mensen kunnen begrijpen. Woorden, die zichzelf iedere dag spreken. Maar het moeten ook woorden zijn, die precies zeggen wat er in de Griekse Bijbel staat.

Want dat is het heilige Woord van God! Daar moet je eerbiedig en voorzichtig mee omgaan, als je het gaat vertalen.

Later zegt Luther dat de Heere hem wijsheid en voorzichtigheid bij dat belangrijke werk gegeven heeft. Ja, het is de Heere Die Luther bij dit werk zegent. Hij zorgt dat Luther de tijd heeft om het in alle rust te doen. Daarom komt Luther hier in de Wartburg terecht. Want de Heere Zelf wil dat het volk Zijn Woord kan lezen. Het is alles de leiding van de Heere. Wat is de Heere wijs en goed! De poort van de Wartburg gaat open, de brug wordt neergelaten. Een ruiter verlaat het kasteel.

Nee, het is deze keer geen ridder, maar een man in een monnikspij. Het is Luther, die niet langer meer in zijn schuilplaats wil blijven. Hij gaat weer terug naar Wittenberg.

Maar dat is toch gevaarlijk? Ja, dat is het ook. Maar hij moet ernaartoe, want het gaat niet goed in Wittenberg. Er zijn predikers gekomen die verkeerde dingen zeggen in hun preek. Daardoor is er onrust gekomen. Het volk wordt oproerig. Priesters, die de Roomse mis nog willen bedienen, worden met stenen bekogeld en weggejaagd. Monniken gaan zelfs altaren in de kloosterkerk slopen. Ze slaan er de beelden kapot. Een beeldenstorm dus!

vervolgverhaal

43

MAARTEN LUTHER

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Bedankt:

Voor Doetinchem,
ds. D.W. Tuinier te Waarde;
Voor Dordrecht,
ds. P.G. Heijkamp te Emmeloord;
Voor Goes,
ds. A. Schot te Nunspeet.

MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2017

*Pag. 169, gemeente DEVENTER.
Het adres van de scriba, W. Heres, is nu:
Graaf van Burenstraat 20, 7411 RW Deventer.
*Pag. 283, gemeente MIDDELHARNIS.
Het adres van de scriba,
P.C. Kleppe, is m.i.v. 18 november:
Pluvier 32, 3245 TE Sommelsdijk

VERSLAG VERGADERING CLASSIS KAMPEN 5 OKTOBER 2017 TE KAMPEN

Namens de roepende kerk van Oudemirdum
opent ds. C. Hogchem de vergadering op de
gebruikelijke wijze.

Te memoreren zaken

Ouderling R. van Reenen herdacht op 16
augustus zijn 25-jarig ambtsjubileum in de
gemeente van Hoozevee.
A. Villerius overleed in de leeftijd van 85 jaar;
vanaf 1988 tot 1996 was hij ouderling in de
gemeente van Emmeloord.

Preses bij toerbeurt is ds. A. Schot, asses-
soren zijn ds. C. Hogchem en ds. J.B. Zippro.
1^e scriba is ouderling F.J. Verweij; 2^e scriba is
ouderling C. Brouwer; quaestor is ouderling
H. van Daltsen.

Punten van behandeling

De kerkenraad van Groningen vraagt hulp om
meer pastorale zorg te kunnen verlenen aan
studenten die in Groningen studeren. Velen
van hen vervreemden tijdens hun studie snel
van de Gereformeerde Gemeenten. Men
dreigt als groep af te haken en de zuigkracht
naar de Martinikerk is groot. Het verzoek is
om hulp te krijgen vanuit de classis of parti-
culiere synode om te bezien wat de oorzaak
is van deze vervreemding en om te komen
tot een eenvoudige vorm van structureel
studentenpastoraat. De kerkenraad van
Groningen kan dat niet alleen voor zijn reke-
ning nemen. De preses stelt, mede namens
het moderamen, aan de vergadering voor
om een commissie te benoemen bestaande
uit: ds. J.B. Zippro, ouderling H. van Daltsen,
ouderling J.A. Schouls en ouderling J. Bart.
Deze commissie krijgt de opdracht verken-
nend te onderzoeken hoe in het verleden
met deze problematiek werd omgegaan en
om – zo mogelijk – te komen tot een (aanzet
van een) voorstel tot oplossing van de be-

doelde problematiek. In de eerstvolgende
classisvergadering zal dan besloten worden
of de vraag van Groningen doorgestuurd
wordt naar de particuliere synode Oost. Het
moderamen formuleert nader een mandaat
voor deze commissie. De vergadering gaat
met dit voorstel akkoord.

Begroting Classicale Evangelisatiecommissie

De ingediende begroting van de Classicale
Evangelisatiecommissie voor het jaar 2018
wordt goedgekeurd. Een van de moderamen-
leden spreekt zijn waardering uit voor het
vele werk dat er gedaan kan en mag worden.
In aansluiting hierop bedankt evangelist S.
de Visser voor de financiële bijdragen en de
daadwerkelijke hulp en voor het kosteloos
ter beschikking stellen van materialen voor
het laatste grote onderhoud van het gebouw
van de evangelisatiepost te Leeuwarden.

Aanwijzen roepende kerk

De gemeente van Urk wordt aangewezen als
roepende kerk voor de eerstvolgende clas-
sisvergadering die gehouden zal worden op
22 maart 2018 in Kampen.

Sluiting

Ouderling M. van der Goot uit Oudemirdum
eindigt de vergadering op de gebruikelijke
wijze.

F.J. Verweij, scriba

Berichten

ZGG BENOEMT ZENDINGSWERKER VOOR CAMBODJA

Zending Gereformeerde Gemeenten heeft
mevrouw H.J. (Hanneke) Boer (33 jaar) uit
Buren benoemd voor het zendingsveld
in Cambodja. Na opleiding zal zij worden
uitgezonden als vrouwen- en kinderwerker.
Momenteel is zij groepsleerkracht en intern
begeleider op de Eben-Haezerschool in
Rhenen. Mevrouw Boer is lid van de Gerefor-
meerde Gemeente te Tricht-Geldermalsen.

CGO-LEERGANG ISRAËL EN DE BIJBEL TE NUNSPEET

Van januari t/m mei 2018 biedt de CGO in

samenwerking met het Deputaatschap
voor Israël opnieuw een boeiende Leergang
Israël en de Bijbel aan, ditmaal in Nunspeet.
Het doel is om gemeenteleden toe te rus-
ten, vooral m.b.t. de bijbelse plaats van het
Joodse volk in het heilshandelen van God. De
lessen worden gegeven door diverse do-
centen die betrokken zijn bij het werk onder
het Joodse volk. Voor meer informatie en
inschrijving kunt u terecht op: www.cgo.nu

CGO-VERDIEPINGSCURSUS ISRAËL EN DE BIJBEL TE ZEIST

In het kerkgebouw van de Gereformeerde
Gemeente te Zeist wordt in het a.s. voorjaar

een verdiepingscursus Israël en de Bijbel
van vijf avonden gehouden. Deze cursus is
bedoeld voor ieder die zich betrokken weet
bij het Joodse volk en wordt speciaal georga-
niseerd voor degenen die eerder de oriënta-
tiefcursus Israël en de Bijbel hebben gevolgd.
Aanmelding: www.cgo.nu

BIJBELS KERNWOORDENBOEK BIJ DE BRON

Veel jongeren (met autisme) hebben moeite
met het begrijpen van Bijbelse kernbegrip-
pen zoals 'barmhartigheid', 'verbond', 'weder-
geboorte' en 'wederkomst'. Naar aanleiding
van de reacties op het dagboek Levend
Woord heeft Helpende Handen besloten
een Bijbels kernwoordenboek uit te geven.
De kernwoorden die in het boek besproken
worden, zijn bepaald aan de hand van een
onderzoek onder jongeren met autisme. Hen
is gevraagd welke woorden zij onduidelijk

vinden en waar ze meer uitleg over willen ontvangen.

In *Bij de Bron* worden 52 Bijbelse kernwoorden uitgelegd. Hierdoor kunnen de lezers elke week één kernwoord overdenken. De hoofdstukken zijn geschreven door ds. M. Joosse, ds. A. Schot en ds. H.A. van Zetten. Dit kernwoordenboek kost € 13,50 en is vanaf 23 november leverbaar.

Tijdens de presentatieavond op 23 november staan de geloofsbeleving van jongeren met autisme en de consequenties daarvan in de praktijk, centraal. Na de presentatie volgt een interview tussen scribenten en meelezers. Daarna zal in groeps gesprekken worden nagedacht over de ervaringen van jongeren en gezinnen die te maken hebben met autisme, en de rol van de kerkelijke gemeente (leden) daarbij. De bijeenkomst wordt gehouden in het gebouw van Driestar Educatief, Burg. Jamesingel 2 te Gouda; aanvang: 19.45 uur. Voor meer informatie over het kernwoordenboek, voor aanmelden voor de presentatieavond of voor het bestellen van het kernwoordenboek: ga naar www.helpendehanden.nl/kernwoordenboek of bel 0348 47 99 70.

CONTACTMIDDAG 'HELPEDE HANDEN' TE KAPELLE

Contactmiddag voor mensen met een lichamelijke beperking op zaterdag 18 november, aanvang: 14.30 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Kapelle-Biezelinge. Ds. D. de Wit hoopt dan te spreken over: 'De HEERE regeert', n.a.v. Spreuken 16:9. Ook belangstellenden zijn welkom. Voor leden van Helpende Handen worden geen kosten gerekend. Niet-leden zijn een bijdrage van € 7,50 verschuldigd. Mocht u zich ter plekke als lid aanmelden, dan is het bijwonen van deze bijeenkomst alsnog gratis.

ZANGAVONDEN

Barneveld

Psalmzangavond (met veel samenzang) op zaterdag 11 november, aanvang: 19.00 uur, in de Adullamkerk van de Gereformeerde Gemeente in Barneveld-Zuid, m.m.v. psalmzangvereniging Ethan en het zangkoor Tharah zingt (Siloah), beide uit Barneveld. Algehele leiding: ds. E.J. Boudewijn. Collecte: voor de onkosten en Helpende Handen, afd. Veluwe.

Bodegraven

Zangavond t.g.v. 500 jaar Reformatie op zaterdag 11 november, aanvang: 19.30 uur, in de Bethelkerk van de Gereformeerde Gemeente te Bodegraven, m.m.v. gemengd koor uit Bodegraven en mannenkoor Datheen uit Leiderdorp. Leiding: C. de Wit. Collecte t.b.v. Deputaatschap Bijzondere Noden (hulp

aan Mexico). Voor informatie: deofavente@kpnplanet.nl

Capelle a/d IJssel

Kerstuitvoering op zaterdag 23 december in de Elimkerk van de Gereformeerde Gemeente te Capelle a/d IJssel-Middelwatering, m.m.v. het gemengd koor Jubilate, het jongerenkoor Heman en het kinderkoor De Kleinoot. Vocale medewerking hieraan als projectkoorlid vanaf de leeftijd van 15 jaar is mogelijk. Repetities, 7 in totaal, zijn iedere woensdagavond, de eerste op 8 november, vanaf 20.00 uur, in kerkgebouw Elim. Kosten: € 15,- p.p.

Kapelle

Koor- en samenzangavond op zaterdag 4 november, aanvang: 19.30 uur, in de Grote Kerk te Kapelle, m.m.v. het gemengd koor Yerseke, mannenkoor Ethan te Yerseke en organist Pieter Heykoop. Leiding: ds. C. van Krimpen. Collecte: t.b.v. Stichting Stéphanos. Meer info: www.stephanos.nl/agenda

Lisse

Samenzangavond op zaterdag 11 november, aanvang 19.30 uur, in de Hervormde Kerk van Lisse, Heereweg 250, m.m.v. het Katwijks jongerenkoor Deï Gratia en het gemengd koor Shalom uit Lisse. Collecte t.b.v. club Mefibóseth, afd. van Helpende Handen. Leden van deze club leveren een muzikale bijdrage.

Nunspeet

Israël-samenzangavond op zaterdag 11 november, aanvang: 19:00 uur, in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente van Nunspeet. Organist: Pieter Heykoop. Meditatie door ds. A. Schot. Collecte t.b.v. Deputaatschap voor Israël.

Ooltgensplaat

Koor- en samenzangavond op zaterdag 4 november, aanvang: 19.30 uur, in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Ooltgensplaat, m.m.v. het jongerenkoor Hananja. Opening, meditatie en sluiting door ds. P.D. den Haan. Collecte t.b.v. bouwfonds.

Rotterdam

Zangmiddag en bijbelvertelling voor en met mensen met een beperking op zaterdag 11 november, aanvang 14.30 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Rotterdam-Zuidwijk. De zangers zijn voornamelijk leden van het vroegere mannenkoor Groot Rotterdam. Dirigent: Paul Heijboer, organist Jaap Boer. Collecte t.b.v. Helpende Handen.

VERKOPINGEN

Goes

Verkoping door de vrouwenvereniging Tryfo-

sa op zaterdag 4 november, van 9.00-12.30 uur, in zalen van de Sionkerk van de Gereformeerde Gemeente te Goes. De opbrengst is voor de jubileumactie van de Vrouwenbond (VBBG) en de ZGG (het nieuwe zendingsterrein Cambodja).

Vlaardingen

Verkoping door de vrouwenvereniging Draagt elkanders lasten te Vlaardingen op zaterdag 11 november van 10.00 tot 14.00 uur in de Sionkerk van de Gereformeerde Gemeente te Vlaardingen. De opbrengst is t.b.v. zending en evangelisatie (jubileumactie Vrouwenbond) en voor Vakantieweken voor mensen met een beperking.

Waarde

Verkoping door de vrouwenvereniging Rhodé te Waarde op vrijdag 3 november, van 16.00-20.30 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente. De opbrengst is o.a. voor de ZGG en evangelisatie.

Zeist

Verkoping door de vrouwenvereniging Ora et Labora te Zeist op zaterdag 11 november in de Rehobôthkerk van de Gereformeerde Gemeente t.b.v. zending en evangelisatie. Opening om 10.00 uur door ds. J.J. van Eekveld, aansluitend start de verkoping. De sluiting is om 15.00 uur.

CONTACTDAG STICHTING WINSTUITVERLIES TE WOERDEN

Contactdag van de stichting Winstuitverlies op zaterdag 18 november, aanvang: 10.30 uur, in de Bethlehemkerk van de Gereformeerde Gemeente te Woerden. Ds. I.J.R. Bijl, Hersteld Hervormd predikant te Vriezenveen, die uit ervaring kan spreken over de ingrijpende ziekte kanker en vanuit het pastoraat, hoopt het thema 'In de schuilplaats van de Allerhoogste' in te leiden. Opgave: www.winstuitverlies.nl/activiteiten/ of tel. 0341-250434

GBS-JONGERENAVOND TE GOES

De Gereformeerde Bijbelstichting (GBS), Comité Goes, organiseert een jongerenavond op zaterdag 4 november, aanvang: 19.30 uur, in een zaal van de Sionkerk van de Gereformeerde Gemeente te Goes. Sprekers: ds. C. Sonneveld te Krabbendijke en ds. A. van Voorden te Opheusden, predikant van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland, over het thema 'Waarom die oude Statenvertaling en die kanttekeningen?'. Met sprekende voorbeelden worden de waarde en de actualiteit van de Statenvertaling en de kanttekeningen aangewezen. De avond is bedoeld voor jongeren vanaf circa 15 jaar. Collecte voor de onkosten en de GBS.

Kerkdiensten

ZONDAG 5 NOVEMBER 2017

Aagtekerke 9.30 (H.A.) en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 14.30 uur ds. J. van Rijswijk; Alblasserdam 15.30 uur ds. A.T. Huijser; Alphen a/d Rijn 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. J.J. Tanis; Amsterdam 10.00 en 15.30 uur stud. H.J. Agteresch; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur (H.D.) ds. R.A.M. Visser; Arnhem 15.00 uur ds. F. Mulder; Barendrecht 19.00 uur ds. W. Silfhout; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; Berkenwoude 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. A. Verschuure; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Deventer 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Dirksland 10.00 en 18.30 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; Dordrecht 19.00 uur ds. H. Brons; Ede 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. M. Joosse; Eindhoven 14.30 uur ds. E. Bakker; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Enkhuizen 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. A. Schreuder; Enter 9.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. J.B. Huisman; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 14.00 uur (H.D.) ds. J.M.D. de Heer; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L.

Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. W. Harinck; Goudswaard 10.00 en 18.00 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; 's-Gravenpolder 9.30 en 14.00 en 18.00 uur ds. G. Pater; 's-Gravensande 15.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 10.00 en 18.30 uur stud. M. Blok; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Hilversum 10.00 uur ds. J. Schipper en 18.30 uur stud. H.J. Agteresch; Hoedekenskerke 17.00 uur ds. C. Harinck; Hoofddorp 9.30 uur ds. H.A. van Zetten en 19.00 uur ds. J.S. van der Net; Hoogeveen 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Hoogvliet 18.00 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Houten 10.00 (H.D.) en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 19.00 uur ds. A. Schot; Kamperland 18.00 uur ds. A.J. de Waard; Kapelle-Biezeling 10.00 uur ds. C.J. Meeuse en 15.00 uur ds. D.W. Tuinier; Katwijk aan Zee 16.00 uur ds. H.A. van Zetten; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. C. van Ruitenburch; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur ds. G. Bredeweg; Leiderdorp 10.00 uur ds. H. Paul en 16.30 uur ds. J.S. van der Net; Lelystad 15.30 uur ds. J.B. Huisman; Lisse 10.00 en 16.00 uur (H.D.) ds. G.J.N. Moens; Marknesse 15.30 uur ds. C. Vogelaar; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Melissant 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. C. Harinck en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Middelharnis 14.30 uur stud. M. Blok; Mijdrecht 19.00 uur ds. H.A. van Zetten; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. G. Clements; Naaldwijk 19.00 uur ds. W. Harinck; Nieuwer ter Aa 10.00 uur ds. W.A. Zondag en 15.30 uur ds. P. Mulder; Nijkerk 18.30 uur ds. M. Joosse; Nisse 9.30 en 14.30 uur ds. A.J. de Waard; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. A. Schot; Oostburg 15.30 uur ds. M.H. Schot; Oosterend 10.00 en 16.30 uur ds. A. Vermeij; Oosterland 14.30 uur ds. P.D. den Haan; Oostkapelle 16.00 uur ds. A.P. Baaijens; Opheusden 10.00 en 17.30 uur ds. W. Mouw; Opperdoes 10.00 uur ds. G. Heijkamp; Oud-Beijerland 15.30 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Poortugaal 19.00 uur ds. C. van Ruitenburch; Puffershoek 15.30 uur ds. G.J. van Aalst; Rheden 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. J. Driessen; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. J. van Laar; Rilland-Bath 14.00 uur ds. D. de Wit; Rotterdam-Alexanderpolder 15.30 uur (H.D.) ds. W.A. Zondag; Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. A.

Verschuure; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 uur ds. J. Mijnders; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 uur ds. J.S. van der Net; Scherpenisse 14.30 uur ds. C. Sonneveld; Scherpenzeel 10.00 uur ds. W. Visscher en 18.30 uur ds. J. Schipper; Sint Philipsland 14.30 uur ds. K. Boeder; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Soest 15.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Spijkenisse 10.00 en 15.30 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Terneuzen 10.00 en 18.00 uur ds. M.H. Schot; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. B. van der Heiden; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Uddel 10.00 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J.W. Verweij; Utrecht 18.30 uur ds. B. Labee; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. B. Labee; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons; Vlissingen 17.00 uur ds. S. Maljaars; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; Westzaan 19.00 uur ds. G.J.N. Moens; Wierden 15.00 uur ds. J. van Laar; Woerden 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwiendrecht 9.30 uur ds. G.J. van Aalst en 15.00 uur ds. W.J. Karels; Zwolle 9.30 uur ds. C. Vogelaar en 15.00 uur ds. G. van Manen.

DINSDAG 7 NOVEMBER 2017

Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. M. Karens.

WOENSDAG 8 NOVEMBER 2017

Aalst 19.30 uur ds. A. Schot; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. C. Vogelaar; Delft 14.30 en 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Dirksland 10.00 en 19.00 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 19.30 uur ds. A. Schreuder; Eindhoven 15.00 en 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Herkingen 14.30 en 19.00 uur ds. D.W. Tuinier; Hilversum 14.30 en 19.45 uur ds. W. Visscher; Hoofddorp 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Hoogeveen 19.30 uur ds. C. van Ruitenburch; Hoogvliet 15.00 en 19.45 uur ds. H. Brons; Meeuwen 9.30 uur ds. L. Blok en 19.30 uur ds. E. Bakker en 14.30 uur ds. E. Bakker; Melissant 14.30 en 19.00 uur ds. J.W. Verweij; Middelharnis 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars en 19.00 uur (H.D.) ds. G. van Manen; Naaldwijk 15.00 en 19.45 uur ds. G. Hoogerland; Nieuw-Beijerland 19.30 uur ds. C. Sonneveld; Nieuwer ter Aa 14.30 en 19.30 uur ds. W.A. Zondag; Nieuwe-Tonge 14.30 uur ds. D. de Wit en 19.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Ooltgensplaat 14.30 en 19.00 uur ds. A. Verschuure; Ouddorp 14.30 en

“

WIE NIET WAAKZAAM IS EN NIET VREEST DAT DE DOOD HEM ONVERWACHTS ZAL BEZOEKEN, MAAKT OOK GEEN HAAST OM DOOR CHRISTUS TOT GOD TE GAAN.

JOHN BUNYAN

19.00 uur ds. J. Schipper; Oudemirdum 14.00 en 19.00 uur ds. C. Hogchem; Oude-Tonge 14.30 en 19.00 uur ds. G. Pater; Poederloijen 14.30 en 19.00 uur ds. A.T. Huijser; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 en 19.30 uur ds. M.H. Schot; Rijssen-Noord 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 en 19.00 uur ds. S.W. Janse; Rotterdam-Zuidwijk 15.00 en 19.45 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Soest 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Waardenburg 14.30 en 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Werkendam 19.30 uur ds. M. Karens; Zwolle 19.30 uur ds. F. Mulder.

DONDERDAG 9 NOVEMBER 2017

Aalburg 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Berkenwoude 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Dinteloord 10.00 uur ds. S. Maljaars en 19.00 uur stud. H.J. Agteresch; Genemuiden 19.30 uur ds. C. Hogchem; Kampen 19.30 uur (GBS-dienst) ds. R.A.M. Visser; Mijdrecht 19.30 uur ds. G. van Manen; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. A. Schot; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Uddel 19.30 uur ds. C. Vogelaar; Zwijndrecht 19.45 uur (tijdrede) ds. G. Bredeweg.

VRIJDAG 10 NOVEMBER 2017

De Valk-Wekerom 14.15 uur (huw.bev.) ds. B.J. van Boven; Veenendaal 13.30 uur (huw.bev.) ds. B. Labee.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 5 NOVEMBER 2017

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30, 12.00 (Bijbeluur) en 16.00 uur leesdienst evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 16.30 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 11.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

EVANGELISATIEPOSTEN

Alkmaar:

Evangelisatiepost 'Bij de Bron', Willem Buytewechstraat 2, 1816 GL Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

U bent hartelijk welkom op onze post.

Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag van 11.00 - 15.00 uur.

Tel. 072-5129195 email info@bijdbronalkmaar.nl website www.bijdbronalkmaar.nl

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Evangelisatiepost Bij Simon de Looier; Looiersgracht 70-72. Tel. 020-6227742.

Samenkomsten iedere zondag 10:30 uur 17:00 uur. U bent van harte welkom in onze evangelisatiepost.

Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag van

10:00-12:00 uur en 12:30-16:00 uur.

U kunt bij ons ook CD's en boeken kopen. Door uw aankoop steunt u het evangelisatiewerk. Telefonisch of per mail bestellen kan ook: 0252-419560; cvleenen@kliksafe.nl Bekijk ook eens onze site: www.bijsimondeloier.nl

Breda:

Inloopcentrum 'De Lichtboei', Vriesdongen 1, Breda
Contactadres: info@inloopdelichtboei.nl
Openingstijden: dinsdag en zaterdag 10.00-12.30 uur
Voor actuele informatie: www.inloopdelichtboei.nl

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.
Inloophuis de Hoeksteen: Kolhoopstraat 24, Emmen. Openingstijden: elke dinsdag, donderdag, vrijdag en zaterdagmiddag van 13:30 tot 16:30 uur. Tel. 0591 - 653915 www.inloophuisdehoeksteen.nl

Den Haag:

Inloopcentrum 'Het Kompas', Apeldoornsestraat 228, Den Haag
De openingstijden van de inloop zijn op dinsdag, vrijdag en zaterdag van 10.30 uur tot 15.30 uur; tussen de middag is de inloop gesloten van 12.30 tot 13.30 uur. De inloop is op woensdag en donderdag geopend van 10.30 tot 12.30 uur, soms ook op donderdagmiddag. U bent van harte welkom. Nadere informatie: www.inloophuishetkompas.nl; u kunt ons ook bellen 070 2050008. Per e-mail: denhaag@bijbelcentrum.nl

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag

om 9.30 en 16.00 uur.

Op vakantie in Friesland? Welkom in onze inloop, die geopend is op donderdag en vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur. Bekijk ook eens onze site: www.inloophuisachterdehoven.nl

Merksem:

Evangelist A. van Setten; protestants centrum "De Bron", Jaak de Boeckstraat 21-23; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend van dinsdag t/m vrijdag van 13.00-16.00, donderdagavond van 18.00-21.30 uur en zaterdag van 10.30-13.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois. Kom eens langs, u bent hartelijk welkom. De inloop is geopend van dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 en 16.00 uur.

Tilburg:

Kerkruimte: Offenbachstraat 105 Tilburg. Zondagse samenkomsten om 10.00 en 18.30 u. Het inloopcentrum: Het Kruispunt, is geopend op di en wo van 14.00-17.00 u. Do van 10.00-17.00 u. Vr van 10.00-15.00 u. U bent van harte welkom.

Utrecht/Leidsche Rijn:

Bijbelcentrum 'De Hoeksteen', Monarchvlinderlaan 200, Utrecht
Wilt u meer weten over ons werk in de wijk Leidsche Rijn? Kijk dan eens op onze website www.hoeksteen-leidscherijn.nl

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

Ben jij
Verzorgende-IG?

Solliciteer dan via
werkenbij.cedrah.nl

Cedrah
Wonen - Zorg - Diensten

Mediation of
bemiddeling nodig?

Bel 030 - 760 10 00 of mail
mr.pjdenboef@jdb-advocaten.nl

Janssens ■ Den Boef
advocaten

Welkom op onze site!
Ruim 40.000 boeken op:
www.derooboeken.nl

Te huur: 2-3 pers. gastenverblijf,
Valkseweg 8 te **Barneveld.**
Tel. 0342-412663.

TE KOOP:

nieuwe recreatiewoning Holten,
reform. park, bj. 2017, 6 pers., 3 slk.,
kavel 523 m2, € 125.000,- ex. btw,
ex. inboedel. Tel. 06-25490031
www.vandam-recreatiewoningen.nl

Hoogstraten

Fysiotherapie & Bewegen

Verantwoord bewegen,
onder begeleiding van een
fysiotherapeut.

**KOM EENS EEN KEERTJE
GRATIS PROBEREN!**

Anthonie Fokkerstraat 29a in Barneveld
www.hoogstratenbewegen.nl
0342-219020 / 06-55796927

**STIJLVOL
GEKLEED**

Speksnijder MODE

Ambtskleding • Trouwpakken • Businesskostuums
speksnijder.nl

VOGG... AL 65 JAAR MUZIEK VOOR KERK EN HUIS

Voor kerkenraden

EXAMENCOMMISSIE

Voor advies bij de selectie en benoeming van organisten

ORGELBOUWADVIESCOMMISSIE

Bij aanschaf, bouw of onderhoud van het orgel

MODELINSTRUCTIE

Voor de aanstelling van organisten

Voor organisten en andere muzikliefhebbers

KERK & MUZIEK Ons tweemaandelijks blad

BUNDELS met Psalmbewerkingen

CURSUS Kerkelijk Orgelspel

Allerlei **ACTIVITEITEN**

Meer informatie
of bladmuziek bestellen?
www.kerkenmuziek.nl of mail naar
info@kerkenmuziek.nl

VERENIGING ORGANISTEN GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Helpende Handen is de refor-
matorische belangenvereniging
voor mensen met een beperking.
Helpende Handen ondersteunt
mensen met een beperking bij het
innemen van hun plaats in gezin,
kerk en samenleving.

Helpende Handen zoekt een

Consulent

De consulent ondersteunt individuele hulpvragers en organiseert bijeenkomsten voor lotgenoten.

Helpende Handen zoekt een medewerker

- > met een afgeronde hbo-opleiding
- > die betrokken is bij mensen met een beperking
- > die kennis heeft van en inzicht in ontwikkelingen in maatschappij en kerk
- > die bereid is af en toe 's avonds en op zaterdag te werken
- > die lid is van één van de reformatorische kerken

Helpende Handen biedt

- > een 32-36-urige werkweek
- > salariering volgens cao Sociaal Werk schaal 8
- > goede secundaire arbeidsvoorwaarden

Reageren

Meer informatie is te vinden op www.helpendehanden.nl/vacature of te verkrijgen bij Hendrik-Jan Colijn, directeur, via tel. 06 10 64 13 48 of e-mail hj.colijn@helpendehanden.nl.

Sollicitaties met cv kunnen tot 18 november 2017 verzonden worden naar Helpende Handen, t.a.v. H.J. Colijn, Postbus 404, 3440 AK Woerden of hj.colijn@helpendehanden.nl.

De selectiegesprekken staan gepland D.v. 27 november 2017.

Voorofscheweg 15a
2771 MA Boskoop
harkesbegrafenissen.nl
0172 - 21 21 22

**WIJ VERZORGEN ALLEEN
BEGRAFENISSEN**

**Ben jij
Verpleegkundige?**

**solliciteer dan via
werkenbij.cedrah.nl**

De Geschiedenis van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland

Unieke uitgave geheel in kleur

Te bestellen via de website:
www.degeschiedenisvandeggijn.nl

Indien u niet via de website kunt bestellen, mag u het bedrag + € 6,75 verzendkosten overmaken op rek.nr.: NL77RAB00306585987 tnv GGin IJsselmuiden, met vermelding van uw volledige adres. Of telefonisch via tel.nr.: 038-3338241.

**Laatste
exemplaren van
deze eenmalige
uitgave!**

**2 delen voor
€ 25,00**
Excl. verzendkosten
OP=OP

Uniek in kostuums

Alle maten voorradig - Regular & slim fit

WILVORST

ROY ROBSON

Benvenuto.

BOSS
HUGO BOSS

KLEIN KLEDING Sliedrecht - Zierikzee

**'Wij zijn 4, 5 en 6...
Wilt u ons helpen bij de les...?'**

Enthousiaste collega onderwijsassistent gezocht

Ben jij:
- de persoon die graag met
kleuters werkt

Heb jij:
- zin om 3 dagen per week bij
ons te werken

Vind jij:
- de boodschap van Gods Woord
de kern van het onderwijs

Behoor jij:
- tot de (Oud) Gereformeerde
Gemeenten (in Nederland)

Stuur je sollicitatiebrief dan uiterlijk D.V. 11 november (voorzien van een recent C.V.) naar het volgende adres:
Postbus 104, 4400 AC Yerseke
Je kunt je sollicitatie ook mailen: info@ghkerstenschool.nl

Heb je vragen, wil je aanvullende informatie ontvangen of wil je een bezoek brengen aan onze school?
Neem dan contact op met: Beanne Aarmoudse (0166-745019) of Karin Niewenhuijse (0113-581668)

Je kunt ook onze website bezoeken: www.ghkerstenschool.nl

Ds. G.H. Kerstenschool
Yerseke

Reformatrice Psychologenpraktijk Nederland

Reformatrice Psychologenpraktijk Nederland biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding en psychologisch onderzoek aan volwassenen, jongeren en kinderen met psychosociale en psychologische vragen en problemen.

Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasserdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
Bezoek onze website voor meer informatie, de tarieven en aanmelding.
www.rpnederland.nl

Identiteitsbewust • Persoonlijk • Vertrouwelijk • Doelgericht

Waarom Paul Roescher?
Wij geven u twaalf redenen! **1**

Hoog in kwaliteit!

Magnolia hoekkeuken Keuken compleet inclusief apparatuur.

Kraakprijs!
2248,-

PAUL ROESCHER
KEUKEN • BAD • VLOER • HAARD

Totaal 17.500 m² in Rijssen en Apeldoorn
Tel. 0548 530 350 www.paulroescher.nl

KLEIN KLEDING

SLIEDRECHT - ZIERIKZEE

Dames-, Heren en Kinderkleding
Voor iedere gelegenheid

Shop ook online
www.KleinKleding.nl

VAN STAVEREN

begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

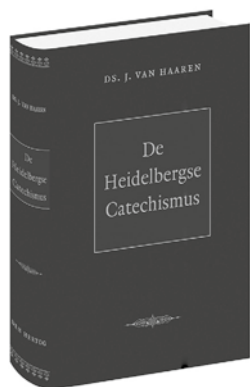
Dag en nacht bereikbaar (0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag geheel vrijblijvend het boekje "Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegrafenisverzorging.nl

NIEUWE BOEKEN - ZOJUIST VERSCHENEN

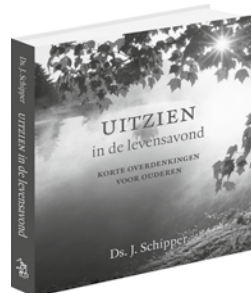
DS. J. VAN HAAREN
De Heidelbergse Catechismus

In deze verklaring houdt ds. Van Haaren met ernst en bewogenheid ouderen en jongeren voor dat alleen in Christus het ware leven te vinden is.
gebonden | 33111303
732 blz. | € 59,50

DS. J. VAN HAAREN
Zie, Ik sta aan de deur

Drie preken. Helder en evenwichtig klinkt de bijbelse boodschap van zonde en genade in deze drie preken over Openbaring.
gebonden | 33128738
95 blz. | € 12,50

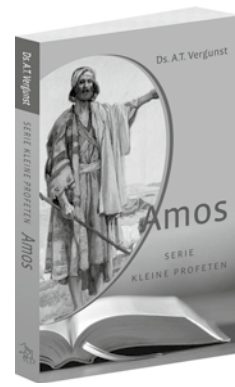
DS. J. SCHIPPER
Uitzien in de levensavond

Korte overdenkingen voor ouderen.
Over de ernst van het leven en de aangrijpende werkelijkheid van het sterven.
gebonden | 33128639
138 blz. | € 14,90

DS. W. VISSCHER
Ik maak alle dingen nieuw

52 meditaties.
Geen verandering, maar een totale vernieuwing van alle dingen zal de wederkomst van Christus brengen.
gebonden | 33128561
170 blz. | € 14,90

DS. D. DE WIT
Amos (3)

Derde deel in de serie 'Kleine profeten'.
Het bijbelboek Amos valt op door zijn schoonheid in de prachtige beeldspraak, door de beelden uit de natuur.
paperback | 33127298
87 blz. | € 8,90

Den Hertog uitgeverij

AL ONZE UITGAVEN ZIJN OOK IN UW BOEKHANDEL VERKRIJGBAAR
Elzenkade 6 - Houten Tel. (030) 637 34 34 www.hertog.nl
Postbus 150, 3990 DD Houten E-mail: boeken@hertog.nl info: www.uitgeverijdenhertog.nl

KIES NU VOOR HET WINTERABONNEMENT

3 maanden
inclusief
WinterNummer
€15,-*

Inclusief het bijna
300 pagina's dikke

WINTERNUMMER
met advertentie-prijspuzzel

gezinsgids

IDENTITEIT VOOR NU

www.gezinsgids.nl | 030 230 35 00 | info@gezinsgids.nl | Loodsboot 8, 3991 CJ Houten

* De GezinsGids verschijnt tweewekelijks. U hebt het afgelopen halfjaar geen abonnement op de GezinsGids gehad. Opgeven voor het Winterabonnement dienen voor 30 november binnen te zijn. Dit abonnement loopt automatisch af.

BOBELDIJK
FINANCIËLE ZORGVERLENING

Professionele
bewindvoering

030-697 77 31
www.bobeldijk.nl

FamilyStream

'Het instrument voor bekoorlijke muziek'

Altijd een vernieuwend en groeiend aanbod geestelijke en klassieke muziek.

Nu 1 maand gratis bij aanmelding via familystream.nl

Available on the App Store | Google play

Ontdek de KRACHT van SAMEN-ZIJN

Versterk je relatie met:

- Relatiescan
- Programma 'Houd me vast'
- Relatietherapie

RelatieSuite

www.relatiesuite.nl

BBV Barneveldse Begravenis Vereniging

voor een eervolle, eenvoudige verzorging van begravenissen in Barneveld en omstreken

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
3774 JW Kootwijkerbroek
(0342) 44 18 12
www.barneveldsebegrafenisvereniging.nl

dhr. G. de Groot
(06) 50 21 72 55

WerkmetTalent.nl VACATURE PLAATSEN? VOORHEEN: Refojobs

EELCO@WERKMETALENT.NL 06-3633 4536

- FIETSTECHNICUS, MONTEUR / 12GO BIKING / MOORDRECHT
- CAPACITEITSPANNER / RST ZORGVERLENERS / BARNEVELD
- BEDRIJFSLEIDER MELKVEEBEDRIJF / VIA FLYING EAGLE / ACHTERHOEK
- EV'ER / SVRO / RIJSSEN

PARTNERS: RMU, SIRJON, CEDRAH, FLYING EAGLE EN DRIESTAR EDUCATIEF

PRAKTIJK FIDUCIA
Psychosociale hulpverlening en contextuele therapie

In vertrouwen met jezelf en anderen

Werken aan verandering;
verbetering of acceptatie van
persoonlijke, relatie- of familieproblemen.

www.praktijkfiducia.nl
06 - 29 41 51 47

sinds 1973

VAN MANEN

meesterlijke interieurs

kerkbanken | kerkstoelen | kansels
bankstoffering | doopvonts | lessenaars
collectezakken | liturgieborden

www.meesterlijke-interieurs.nl

Hollands grootste in
klassieke stijlmeubelen!

BÉVÉ MEUBEL

Antwerpseweg 9, Gouda
www.beve-meubel.nl

Ambtskleding Kostuums en shirts op maat

Klamar's

FASHION

's-Gravenstraat 63 | 4431 AB 's-Gravenpolder
0113 - 31 63 64 | 06 14 53 15 28
info@klamarsfashion.nl | www.klamarsfashion.nl
Voor openingstijden zie website.

Advies aan huis mogelijk
Maak vrijblijvend een afspraak!

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

P.H. VAN DER LEER

Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding
bij het verzorgen van alleen begrafenissen

P.H. van der Leer

T 0318 - 526641 E info@phvanderleer.nl
M 06 - 46376232 W www.phvanderleer.nl

ANDANTE

-orgelcentrum-

Uw dealer van

**Johannus
Monarke
Content
Domus
Viscount
Mixtuur**
(Hauptwerk orgels)

* Ruim assortiment bladmuziek (ook klavar)
* Verkoop en verhuur, ook voor zaal en kerk
* Collectie kleine blaasinstrumenten

Industrielaan 26 • Veenendaal • tel 0318 - 50 50 63
www.andanteorgels.nl

kina

begravenisverzorging

D.W. Schipper J. Kooijman
010-458 31 12 0182-58 39 32
Capelle a/d IJssel Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

BESCHERM JOODSE KINDEREN TEGEN TERREUR!

De christelijke stichting "Vrienden van het Cheider"

- Zorgt voor beveiliging van de joods-orthodoxe school "het Cheider" in Amsterdam
- Keert zich tegen antisemitisme en terreur
- Helpt joodse kinderen

Stichting
Vrienden
van het
Cheider

Maak uw gift over op IBAN: NL22 INGB 0000 419925
of NL08INGB065301463 t.n.v. Vrienden van het Cheider
www.cheidervrienden.nl

Colofon

de Saambinder *Bewuste keuze*

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteurs: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 06-5773987
E jvthul@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten:
uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum
van verschijning van De Saambinder in de
daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
vóór de week van verschijning aangele-
verd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,30 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De
Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
* afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kerknieuws, berich-
ten en advertenties zonder overleg aan te
passen, in te korten of zonder opgave van
reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aans-
praakelijkheid betreffende de inhoud van
de advertenties en de (recensies van de)
aangekondigde boeken.

Ds. Labee over:

Een walging aan zichzelf

Er staat in de Bijbel dat de Heere ervoor zal zorgen dat de mens een walg van zichzelf zal krijgen. Hoe leert de Heere dat? En blijft dat in het leven van een ware christen?

Walgen bij aanvang

De vraagsteller wijst op een Schriftuurlijke uitdrukking die we drie keer tegenkomen in het Bijbelboek Ezechiël. Eerst lezen we: 'Dan zullen uw ontcomenen Mijner gedenken onder de heidenen waar zij gevankelijk zullen geworden zijn, omdat Ik verbroken ben door hun hoerachtig hart, dat van Mij afgeweken is, en door hun ogen, die hun drekgoden nahoereren; en zij zullen een walging aan zichzelf hebben over de boosheden die zij in al hun gruwelen gedaan hebben' (6 vers 9). Verderop staat: 'Daar zult gij dan gedenken aan uw wegen en aan al uw handelingen waarmee gij u verontreinigd hebt, en gij zult van uzelf een walging hebben over al uw boosheden die gij gedaan hebt' (20 vers 43). En in hoofdstuk 36 vers 31 lezen we het voor de derde keer: 'Dan zult gij gedenken aan uw boze wegen en uw handelingen die niet goed waren; en gij zult een walging van uzelf hebben over uw ongerechtigheden en over uw gruwelen'. Het is nuttig deze teksten in hun verband te onderzoeken. Lees daarbij de kanttekeningen en neem de Bijbel met uitleg of een Bijbelcommentaar om de betekenis van deze woorden te 'proeven'.

Zowel in de dagen van Ezechiël als heden moet de Heere eraan te pas komen om dat te leren. Want een 'walg van zichzelf krijgen', is nogal wat! Van nature gaan we op in onszelf, we behagen onszelf en onze zonden weten we ook nog wel goed te praten.

Maar als God door Zijn Geest werkt in een mensenleven, wordt alles zo anders. De bekende prof. G. Wisse schrijft in 'De droefheid naar God' zo duidelijk over het ontstaan van die walging: '... het inwendig zien van Gods beminnelijkheid doet ons walgen van onszelf. De blik in God leert ons de ware blik in onszelf te slaan. En de walging van onszelf heeft alleen waarde en geestelijke betekenis, als die walging ontstaat uit een ontmoeting van God, en het erkennen van Zijn heerlijkheid'. Eenvoudig gezegd: als er enige Godskennis gewerkt wordt in de ziel en onze ogen wat opengaan voor een goeddoend, heilig en rechtvaardig God, leren we ook onszelf kennen. Lezer(es), hebt u zo ooit uzelf gezien? Doemwaardig, vloekwaardig en strafwaardig! Als ons zondenregister opengaat, gaan al die vuile zonden van woorden, gedachten en werken wegen op je ziel. Dan krijgt een verloren Adamskind met recht een walg aan zichzelf. Je kunt soms dingen zien, horen of proeven die zo walgelijk zijn, dat je maag er als het ware van omkeert. Als een zondaar bij het licht van Gods Geest ziet wat het is om tegen God gezondigd te hebben, gaat hij/zij zich op het diepst verfoeien voor Zijn heilig oog en aangezicht. Kanttekening 23 (op Ezechiël 6) schrijft: 'Dat is, zichzelf met smartelijke droefheid en doorsnijding des harten verfoeien, vanwege hun voorgaande leven, en zich tot God bekeren'.

Walgen bij voortgang

Het laatste stukje van de vraag gaf veel gedachten... Het is zo'n onbevattelijk wonder als de Heere, 'rein water' gaat sprengen op een vuile zondaarsziel. Als het dierbaar bloed van het onbevleete Lam, Jezus Christus, door Woord en Geest werd toegepast tot reiniging van de ziel. Maar dat oude bestaan, die oude mens, lijkt zo op een varkensnatuur! Daarom zal dat walgen aan deze zijde van het graf steeds terugkeren. Het wonder van zalig worden, wordt steeds groter. En die gezegende Bloedbruidgom wordt onuitsprekelijk méér dierbaar! Johannes op Patmos hoorde het geheim: 'Dezen zijn het die uit de grote verdrukking komen; en zij hebben hun lange klederen gewassen en hebben hun lange klederen wit gemaakt in het bloed des Lams' (Openbaring 7 vers 14b).

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.